

2-кесте

Ең жиі қойылатын ер бала есімдері	Ең жиі қойылатын қыз бала есімдері
<i>Айсұлтан</i>	<i>Айлин</i>
<i>Мұхамед / Мұхаммад / Дінмұхамед</i>	<i>Медина</i>
<i>Омар</i>	<i>Асылым</i>
<i>Әлихан</i>	<i>Айша / Ашиа</i>
<i>Рамазан</i>	<i>Мәриям</i>
<i>Алдияр</i>	<i>Томирис</i>
<i>Әмір</i>	<i>Аяла</i>
<i>Алан</i>	<i>Сафия / Сафият</i>
<i>Хамза</i>	<i>Раяна</i>
<i>Әли</i>	<i>Айым</i>
<i>Нұрислам</i>	<i>Амина</i>
<i>Альтаир</i>	<i>Адия / Хадия</i>
<i>Ислам</i>	<i>Хадииша</i>
<i>Әлинұр</i>	<i>Зере</i>
<i>Мүсілім</i>	<i>Ясина</i>
<i>Ибраһим</i>	<i>Айару</i>
<i>Хақназар</i>	<i>Айзере</i>
<i>Арсен</i>	<i>Айдай</i>

Көріп отырғанымыздай, ер балаларда діни сипаттағы есімдердің белсенділігі артып, қыз балаларда шығыстық сарынның белең алғаны анық көрінеді. Қазақ есімнамасында мағынасы анық, мәні бар қазақтың төл есімдерінің болғаны тіліміздің тазалығының, оны кірме сөздердің көбейіп кетуден сақтаудың жолы екені баршаға аян. Әрине, 100% таза, сол тілдің сөздерінен ғана жасалған есімнама болуы мүмкін емес. Бірақ өзге тілдің есімдерін ретсіз кіргізуден, қолданудан сақ болуымыз керек. Жоғарыдағы кестеге назар салсақ, *Алан, Айым, Асылым, Аяла, Зере, Айару* сияқты қазақтың төл сөздерінен жасалған 5-6 есімді ғана атай аламыз.

Түйіндей келгенде, тіл-тілдегі антропонимикалық кеңістікте кісінің төл есімімен қатар бейресми сипаттағы қосалқы (жанама) есімдердің де қолданыс тауып, қоғам мүшелерінің арасындағы коммуникативтік қызметтің мүлтіксіз атқарылуына күш салатынын көруге болады. Талантты жазушы, аудармашы, дарынды ғалым Евней Арыстанұлының қай есімі болсын, ұрпақтан ұрпаққа таралып, болашақ ұрпаққа сондай болсын деген ниетте қойылуы – заңдылық. Біз бұл шағын мақаламызда Евней Арыстанұлының есімдеріне түсінік беріп, қазақ есімнамасындағы орнын көрсетуге тырыстық. Болашақта оқулықтар мен ғұмырнамалық шығармаларда *Евней (Ибн-Қабиден, мүмкін Ғабиден) Арыстанұлы Бөкетов* деп көрсету қажет болар. Ол – уақыттың еншісіндегі нәрсе. Анығы – адамдар арасындағы күнделікті қарым-қатынас, туыстық не рухани жақындық, қоғамда орын алған түрлі саяси-әлеуметтік жағдайлар аталған есімдердің барлық түрінің кеңістіктен орын алып, өз орнымен қолданыста болуына жағдай жасайды.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

- 1 Жанұзақов Т. Қазақ есімдерінің тарихы /лингвистикалық және тарихи-этнографиялық талдау/. – Алматы: Ғылым, 1971. – 218 б.
- 2 Мұсабаева М.Д. Қазақ тіліндегі антропонимиялық «аталымдардың» этнолингвистикалық сипаттамасы: филол.ғыл.канд. ... авторефераты. - Алматы, 1995. – 26 б.
- 3 Букетов Е.А. Об академике Сатпаеве. – Караганда: Полиграфия, 1994. – 144 с.
- 4 Мұсабаева М.Д. Қазақ тіліндегі антропонимиялық «аталымдардың» этнолингвистикалық сипаттамасы: филол.ғыл.канд. ... авторефераты. – Алматы, 1995. – 26 б.

ӘОЖ 894.342.574

Е.А.БӨКЕТОВ ӨМІР ЖОЛЫ – ӨСКЕЛЕҢ ҰРПАҚҚА ӨНЕГЕ

Сатеева Б.С., академик Е.А. Бөкетов атындағы Қарағанды университеті, Қарағанды, Қазақстан
Аманжол Н., академик Е.А. Бөкетов атындағы Қарағанды университеті, Қарағанды, Қазақстан

*«...Меннен кейін не болатынын білмеймін, бірақ мен екен дәннің біреуі
өз жемісін берсе, мен өзімді бақытты адаммын деп санар едім».*

Е.А.Бөкетов

Адамзаттың басты құндылықтары барша адам баласына ортақ десек те, тарихқа, тарихи тұлғаларға көзқарас әлемде әртүрлі. Туған халқымыздың өткен тарихына көз жіберсек, отансүйгіштің керемет үлгілерін көреміз. Сондай тұлғалардың бірі – еліне еселі еңбек сіңірген, қашанда ұлт болашағын ойлаған, жастарға үлгі тұтарлық дара тұлға, қазақтың қоғам қайраткері, аудармашы, қазақтың көрнекті ғалымы – Евней Арыстанұлы Бөкетов.

Ол өз өмірінің көп бөлігін білім беру саласына арнап, жастардың білім алуына, ғылымның дамуына зор үлес қосты. Бөкетовтің ғылыми зерттеулері мен педагогикалық қызметінің нәтижелері бүгінгі күні де өзектілігін жоғалтқан жоқ.

Ебіней Бөкетов 1925 жылы 23 наурызда Солтүстік Қазақстан облысындағы Октябрь (қазіргі Шалақын) Бағанаты ауылында туған. Қорған облысына қарасты Макушинск ауданында алғаш мектеп табалдырығын аттаған ол соғыс жылдары бастауыш және орталау мектептің мұғалімі болған. Одан кейін Қазақтың кен металлургия институтының металлургия факультетін бітіріп, аспирантураға қалдырылады. Сонымен бірге Қазақ мемлекеттік баспасында редактор боп істеген. Сол жылдары ол ғылыми зерттеу жұмыстарымен қатар, әдебиет сыны, көркем аударма саласында да еңбек еткен. Оның ғылымға деген қызығушылығы мен таланты жоғары оқу орнында оқып жүргенде-ақ анық байқалды.

1954-1960 жж. Қазақтың кенметаллургия институтында ассистент, доцент, директордың оқу жұмысы жөніндегі орынбасары, 1960-1972 жж. Қазақ КСР Ғылым академиясының Қарағанды химияметаллургия институтының директоры, 1972-1979 жж. Қарағанды мемлекеттік университетінің ректоры болды.

1954 жылы университетті тәмамдағаннан кейін, Ебіней Арыстанұлы педагогикалық қызметке кірісіп, жастарға білім беруге ден қойды. Ол өз шәкірттеріне тек теориялық білімді ғана емес, сонымен қатар практикалық дағдыларды да үйретуге ұмтылды. Оның сабақтары әрдайым қызықты, әрі мазмұнды болып, студенттер арасында үлкен сұранысқа ие болды.

1966 жылдан техника ғылымдарының докторы, 1967 жылы профессор атағын алды.

1969 жылы КСРО мемлекеттік сыйлығының лауреаты атағы берілді.

1970 жылы Қазақ КСР Ғылым академиясының корреспондентмүшесі болып сайланады. Бірнеше монографияның, көптеген көркем публицистиканың, «Шесть писем другу» («Жалын», 1989) атты кітаптың авторы. Көркем аударма саласында С. Есениннің «Анна Снегина», В. Маяковскийдің «Қандала», «Жақсы» аталатын шығармаларын және И. Василенконың «Артемка» повесін (1955), Э. Золяның «Әңгімелері мен мақалаларын», И. Вазовтың «Тепкіде» романын (1959) қазақшалаған.

Е.А.Бөкетовтің шығармашылық мұрасында орыс мәдениеті мен ғылымының өкілдері Д.И. Менделеев, В.Г. Белинский, Н.Г. Чернышевский, Ф.М. Достоевский, А.С. Пушкин, М.Ю. Лермонтов және тағы басқалардың ғылыми және шығармашылық мұрасын зерттеуге арналған жұмыстары ерекше орын алады. Е.А. Бөкетов өз еңбектерін жазуда сын мақалаларын үлгі қылып алған В.Г. Белинскийдің әдеби мұрасына зор құрметпен қарады.

Ебіней Бөкетовтің ғылыми қызметі әртүрлі бағыттарды қамтыды. Ол физика, математика, информатика және педагогика салаларындағы зерттеулермен айналысып, көптеген ғылыми мақалалар мен монографиялар жазды. Оның еңбектері білім беру жүйесін жаңғырту, студенттердің шығармашылық қабілеттерін дамыту және ғылым мен білімнің интеграциясы мәселелеріне арналған. Ғылымда терең зерттеулер жүргізіп, педагогика, психология, және әлеуметтік ғылымдар саласында маңызды жұмыстар жазды. Оның еңбектері білім беру әдістемесін жетілдіруге бағытталған.

Қазақстанның білім беру жүйесін дамытуға, жаңа оқу бағдарламаларын енгізуге, оқыту сапасын арттыруға көп күш жұмсады. Ол студенттерге терең білім беру мен қазіргі заманғы әдістерді қолданудың маңыздылығын атап өтті.

Ебіней Арыстанұлы Бөкетов тек ғылым мен білім саласында ғана емес, сонымен қатар қоғамдық қызметте де белсенді болды. Ол Қазақстанның білім беру жүйесін жетілдіру, жастардың ғылымға қызығушылығын арттыру, әлеуметтік мәселелерді шешу бағытында көптеген жобаларға жетекшілік етті.

Ол ғылыми қоғамдар мен ұйымдардың мүшесі болып, жастарды ғылымға тарту мақсатында түрлі іс-шаралар ұйымдастырды. Бөкетовтің қоғамдық қызметі жастарды тәрбиелеуге, олардың білім алуына, ғылыми зерттеулермен айналысуына ықпал етті.

Е.А.Бөкетов Қарағанды мемлекеттік университетінің негізін қалаушылардың бірі болып табылады. Оның жетекшілігімен университеттің оқу процесі мен ғылыми зерттеулері халықаралық стандарттарға сай болуына назар аударылды. Ебіней Бөкетов өз уақытында қоғамдағы әлеуметтік мәселелермен айналысып, жастардың білім алуына, тәрбиесіне көңіл бөлді. Ол білім беру саласындағы реформаларды қолдады. Ебіней Арыстанұлы Бөкетовтің еңбектері қазіргі уақытта да өзінің маңыздылығын жоғалтпай, жастарға білім мен ғылым жолында үлгі болып табылады.

Негізгі ғылыми еңбектері түсті, асыл және сирек металдар металлургиясына, химия салаларына арналған. Ғалым марганец рудаларын қайта өңдеу мәселесін шешуге елеулі үлес қосқан. Қазақстан химия ғылымының әлемдік деңгейге шығуы Е. Арыстанұлының да есімімен байланысты. Оның жүзден астам ғылыми мақалалары жарық көрді.

Е. Арыстанұлы қазақ әдебиетінде сыншылық және аудармашылық еңбектерімен де танымал. Қазақ ғылымындағы есімі елге кеңінен танылған айтулы тұлғалардың бірі – Евней Арыстанұлы Букетов. Ол техника ғылымының докторы ретінде өз саласына үлкен еңбектер қалдырумен бірге, әдебиет пен өнерге, әсіресе аударма ісіне қатысты толғамды тұжырымдар білдірді. Академик Е. Букетов қазақтың әйгілі ханы Абылай заманы мен тұлғасы туралы зерттеумен бірге, Шоканның, Абайдың, Мұхтар Әуезовтың шығармашылығы жайлы жан-жақты тұжырымдарын айтты. Жазушылық өнермен бірге көркем аудармамен айналысты, Шекспирдің «Макбет» драмасын сәтті тәржімалауы өз алдына, қазақ көркем аудармасы оның келешегі туралы пайымдаулармен қазақ аударматануына өзіндік үлесін қосты. Оның көркем аудармаға қатысты пайымдаулары бүгінгі күні де өзекті де өткір. Көркем аударманы оқытуда аталған ой-пікірлері пайдаланылып келеді.

Белгілі ғалымның «Атан қомында туған адам» атты ғылым, өнер туралы ойлар кітабынағы мақалада қазақтың белгілі ғалымдары – Қ. Сәтбаев, М. Әуезов, И. Қарақұлов, Ә. Бектұровтардың творчестволық ізденістері, талғам-таным тапқан жаңалықтары эсселік мәнерде сөз болады.

Ғалым, академик Е.Бөкетов оқырман қауымға әдеби сын мақалалары мен аударма кітаптары арқылы да көптеген таныс еді. Марқұмның мына «Алты хат» атты көлемдіповесінде жаны таза, рухани дүниесі бай, оқымысты, химик Мәжит Нұрбаевтың балалық шағын бастап институт басшысына дейін көтерілгендегі еңбегі, ішкі толғаныстары мен тебіреністері терең психологиялық мәнерде шынайы суреттелген.

Е.А.Бөкетов – ғылым мен руханияттың шынайы шамшырағы болып табылады.

Қазақстан ғылымы мен білімінің даму тарихында Е.А. Бөкетовтің орны ерекше. Ол – тек ғылым жолындағы жанқияр зерттеуші ғана емес, сонымен қатар адамгершілік пен рухани құндылықтарды биік қойған тұлға. Оның өмір жолына көз жүгіртсек, әрбір белесі табандылықпен, ізденіспен және елге деген адал қызметпен өрілгенін байқаймыз.

Еркін Аманжолұлы 1925 жылы Қарағанды облысында дүниеге келіп, балалық шағынан-ақ білімге құштар, еңбеккер жас ретінде көзге түсті. Ол химия ғылымын таңдады – бұл таңдау оны еліміздің ғылым көкжиегінде биікке жетеледі. Ғалым ретінде Бөкетов металлургия мен физикалық химия саласында терең зерттеулер жүргізіп, ғылыми жаңалықтарымен отандық ғылымның дамуына зор үлес қосты.

Алайда Е.А.Бөкетов тек зертханамен шектелген адам емес еді. Ол ғылым мен білімді қатар дамытуды көздеді. Қарағанды мемлекеттік университетінің ректоры ретінде тек білім ордасын басқарумен ғана шектелмей, онда нағыз ғылыми орталық қалыптастырды. Оның басшылығымен университет Қазақстандағы беделді жоғары оқу орындарының біріне айналды.

Е.А. Бөкетов – биік парасат иесі, халыққа қызмет етудің үлгісі. Ол шынайы зиялы қауым өкілі ретінде ғылым мен қоғам арасын байланыстырып, кейінгі ұрпаққа үлкен мұра қалдырды. Бүгінде оның есімімен аталатын Қарағанды университеті – осы мұраның жалғасы.

Еркін Аманжолұлының өмірі – білім мен ғылымға адалдықтың символы. Ол – ұлт мақтанышы, болашақ ғалымдарға бағыт беретін шамшырақ. Әр халықтың тарихында ұлттың рухани дамуына, ғылым мен білімнің өркендеуіне ерекше үлес қосқан тұлғалар болады. Қазақ елі үшін сондай ірі тұлғалардың бірі – Еркін Аманжолұлы Бөкетов. Оның есімі ғылым сүйгіштікпен, білімге деген шексіз адалдықпен және туған еліне деген махаббатпен қатар аталады.

Е.А.Бөкетов – сирек кездесетін жан-жақты дарын иесі. Ол тек ғылыммен ғана шектеліп қалмай, қоғам мен мемлекет өміріне белсене араласқан азамат болды. Химия саласындағы ғылыми зерттеулері Қазақстанда ғана емес, шетелдерде де жоғары бағаланды. Әсіресе металлургия саласындағы еңбектері өндірістік маңызы зор жаңалықтар қатарында.

Бірақ мен үшін Е.А.Бөкетовтің тұлғасын даралап тұрған қасиеті – оның адамгершілігі мен ұстаздық рухы. Ол өмір бойы жас ұрпақтың тәрбиесі мен біліміне ерекше көңіл бөліп, ғылым жолына бағыт-бағдар беріп отырды. Қарағанды мемлекеттік университетінің ректоры бола жүріп, университетті шын мәніндегі ғылыми орталыққа айналдырды.

Ең маңыздысы – Е.А. Бөкетов ғылымға қызмет етуді мақсат емес, өмірлік міндет деп ұқты. Ол ғылым арқылы елге пайда келтіруді, ұлттың санасын биіктегуді көздеді. Бұл – нағыз зиялы қауым өкіліне тән қасиет.

Бүгінде Е.А. Бөкетовтің атымен аталатын Қарағанды университеті – оның артында қалған мәңгілік рухани мұрасының дәлелі. Біз үшін ол – өткеннің емес, болашақтың тұлғасы. Ұлтқа шын берілген тұлғаны уақыттың өзі тарих сахнасына шығарады. Еркін Аманжолұлы Бөкетов – сондай тағдырлы, тағылымды есімдердің бірі. Ол – ғылымды жүрегімен сүйген, елін ақылымен сүйген, ұрпаққа өнеге қалдырған алып тұлға.

Е.А. Бөкетов – ғалым ғана емес, ұлт зиялысының озық үлгісі. Оның өмір жолы – ауылдан шыққан қазақ баласының білім мен ғылым арқылы биікке көтерілгенінің жарқын көрінісі. Химия ғылымы, әсіресе металлургия саласы бойынша терең зерттеулер жүргізген ол, ғылымды тек теориялық емес, нақты өндірістік шешімдермен байланыстыра білді. Мұндай синтез – нағыз кәсіби шеберлік пен ірі ойдың жемісі.

Алайда, Е.А.Бөкетов үшін ғылымның басты құндылығы – елге қызмет ету. Ол білім мен ғылымды жас ұрпақтың санасына сіңіруді өмірлік миссиясына айналдырды. Қарағанды мемлекеттік университетінің ректоры ретінде білім ордасын жаңа деңгейге көтеріп, ғылыми орталыққа айналдырды. Жас ғалымдарға жол ашты, шәкірт тәрбиеледі.

Еркін Аманжолұлы ешқашан лауазым мен мансапқа ұмтылған жоқ. Ол биікті ғылым арқылы бағындырды. Алдымен адам болып қалуды, сосын ғана ғалым болуды мақсат тұтты. Міне, оның шынайы ұлылығы – осында.

Бүгінде Е.А. Бөкетовтің есімі білім мен ғылымның символына айналды. Ол – өткеннің тарихы ғана емес, болашаққа жол сілтейтін рухани бағдаршам. Бізге оның өнегесін ұмытпай, ал оның мұрасын қадірлей білу – үлкен парыз.

Мен үшін Е.А.Бөкетов – тек ғалым ғана емес, үлкен жүректі азамат. Ол өзінің өмірін білім мен ғылымға арнаған, еліміздің дамуына еңбек еткен қайраткер. Оның өмір жолы біз сияқты жастарға үлкен үлгі. Ол бала кезінен көп оқып, білім алуға құштар болған. Кейін химия ғылымын терең зерттеп, үлкен ғалым атанды. Әсіресе металлургия саласында көп еңбек сіңірді. Оның еңбектері шетелде де танымал болды.

Ол тек ғалым емес, білікті басшы да болды. Қарағанды мемлекеттік университетінің ректоры болып жүрген кезде университетті дамытып, көптеген жастардың білім алуына жағдай жасады. Жаңа факультеттер ашылып, ғылыми зертханалар құрылды.

Маған Е.А.Бөкетовтің қарапайымдылығы мен еңбекқорлығы ұнайды. Ол ешқашан атақ құған жоқ. Оның басты мақсаты – халқына, еліне пайда келтіру болды. Ол өзінің еңбегімен, білімімен үлкен құрметке ие болды.

Қазір Қарағанды университеті оның есімімен аталады. Бұл – оның халқына сіңірген еңбегінің айғағы. Е.А.Бөкетов – біздің болашағымыз үшін еңбек еткен ұлы тұлға.

Қорыта келе, Ебіней Арыстанұлы Бөкетовтің өмірі мен қызметі – жастарға білім берудің маңыздылығын, ғылым мен білімнің қоғамдағы рөлін көрсететін жарқын мысал. Оның еңбектері мен зерттеулері қазіргі жастар үшін үлгі болып табылады. Бөкетовтің ғылым мен білім жолындағы үлесі ешқашан ұмытылмайды, ал оның шәкірттері мен ізбасарлары оның мұрасын әрі қарай жалғастыруда.

Биыл зерделі ғалым, қоғам қайраткері, біртуар тұлға Ебіней Арыстанұлы Бөкетовтің ғасырлық мерейтойы. Тұғыры биік тұлғаның ел деп сіңірген еңбегі, ғылым үшін атқарған жұмысы – әлі де рухани азық, алтын қазақ. Ебіней Арыстанұлы Бөкетовтің есімі қазақ ғылымы мен білімінің тарихында мәңгілікке қалатын болады.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1. Бөкетов Е.А. Шығармалар жинағы. –Қарағанды: ҚарМУ баспасы, 2005-2007. 6 томдық.
2. Бөкетов Е.А. Алты хат: Повесть. –Алматы: Жалын, 1996. –272 бет.
3. Евней Бөкетов туралы лебіздер мен пікірлер: Мақалалар, очерктер, естеліктер. –Қарағанды: ҚарМУ баспасы, 2004. –236 б.
4. Есбаева Р.Х. Ұлылық пен даналық / Р.Х. Есбаева // Академик Е.А. Бөкетов – ғалым, оқытушы, ойшыл: Е.А. Бөкетовтің 80 жылдығына арналған халықаралық ғылыми тәжірибелік конференцияның материалдары. – Қарағанды, 2005. –1 т. –51-52 б.
5. Е.А. Бөкетов. Атан қомында туған адам: Ғылым, өнер туралы ойлар. –Қарағанды: ҚарМУ баспасы, 2015. –174 б.
6. Жұмабеков К. Ақыл - ойдың ағасы// Орталық Қазақстан. –2003. –13 желтоқсан. –8 б.
7. Асанов К. Д. Е.А. Бөкетовтің публицистикасы: автореферат. –Алматы, 2002. –30 б.

ӘОЖ 894.342.574

БОЛМЫСЫ БӨЛЕК БӨКЕТОВ ӘЛЕМІ

Сиязбаев Н.К., академик Е.А. Бөкетов атындағы Қарағанды университеті, Қарағанды, Қазақстан

Евней Арыстанұлы Бөкетов ерекше қайталанбас тұлға. Әдеби шығармашылық пен ғылыми ізденістерді қатар алып жүруге ең алдымен адамгершілік, жан тазалығы керек. Осы қасиеттер тұлғаның бойынан табылғандықтан ол қай шынды болсын бағындырып, асуларын аса берді. Менің ойымша Евней атамыз өзінің артынан тек шығармашылық мұралар ғана емес, адамгершілік асыл қасиеттер мұрасын қалдырып кетті. Екі саланы қатар алып жүрген жанның өмір жолы мен өскен ортасы жеке қасиеттері, қандай перзент, қандай әке, қандай ұстаз, қандай ғалым, қандай ақын-жазушы болғаны кімді болсын қызықтырмай қоймады. Осы жолда мен Евней Арыстанұлымен жақын араласқан, ғалымның көзін көрген жолдас-жораларының арнаған жылы лебіздері мен жазған естеліктеріне үніліп бір сәт Евней атамыздың өміріне сапар шектім.

Ұяда алтау тумас па,
Ұяда алтау болғанмен

Оның ішінде біреуі-ақ алғыр болмас па (Бұқар жырау) дегендей, он төрт құрсақ көтеріп, соның бесеуі ғана қалғанына шүкіршілік еткен ананың Евнейдің тумасынан тұлпар екенін бағамдаған.

Евней Арыстанұлының бауыры Қамза Букетов өз естелігінде руластарының жоңғарлар мен қалмақтарға қарсы соғыстарға сан бастаған білекті де білікті батыр Алыпқаш руынан тарайтындарын айтып бастайды. Демек тұлғаның бойындағы дарын мен асыл қасиеттер тектілігімен келген. «Әкеміздің аздаған арабша сауаты бар болатын, құран және басқа діни кітаптарды кібірткітесе де соза тартып оқып отыратын. Бір таңғаларлығы – оның зердесі өте мықты еді. Оның өз замандастарынан иығы жоғары тұратын. Өнерге де икемді болатын – домбыраны шебер тартатын, өзі жасаған сыбызғымен сызылтып сан алуан әуезді әуендерді төгетін. Ол кісі жайдары да сабырлы, кең қолтық адам болатын, ағайын-туысқа әрдайым қол ұшын беруге оңтай тұратын, өзін таза әрі жинақы ұстайтын. Бізді де солай тәрбиеледі. Содан да болар, айналадағы ағайын, әр ұлтты көрші қолаңдар арасында аса беделді еді. Оған аяулы анамыз да сай еді». Ең бірінші ғалымның інісінің естеліктерімен бастаған себебім Евней атамызбен сәбилік кезінен тай-құлындай тебісіп бірге өскен, тұлғаның қалыптасуы мен өмір жолының бар қадамына куә болғандықтан Қамза атамыздан артық ешкім білмес деп ойладым. Академиктің академик болуына ең алдымен туған топырағы, өскен ортасы алған тәрбиесі себеп болды. Өзінің басқан ізін, қылған ісін үлгі ете білген Арыстан атамыз бар қазаққа Евней атамыздай ұлды сыйлады.

Ишанбай Қарақұлов «Екі иығына екі кісі мінгендей алып тұлғалы, жауырыны қақпақтай, нар тұлғалы жігіттің өзі еді Евней! Оның осындай қасиетіне жібектей мінезі, биязы сөзі, әдепті әзілі тым жарасымды көрінетін».

«Евнейдің таланты өзіне қырсық болып жармасты. Қызғанышты жандар оны жазықсыз жазаға тартып, баспасөзде қорлатқан науқанды да көрдік. Жарыққа шыққалы қол қойылып келген кітабының архивке жіберілгенін де естідік. Ол жазған бір шығарма басқа автор атымен Москваның баспасынан барып шықты. Неге десеңіз, Евнейдің атымен шығып жатқан кітап болса, ол жақтан келген хабар «құдіретті мансапқордың» құлағына салынатын да кітап тағы да архивке жіберілетін болды». Мұнда ғалымның мансапқорлықтан бұрын кітаптың өмір сүруіне деген құрбандығын аңғардым. Тер төгіп жазған кітабының бар жақсы атын өзгенің мойнына тағып беруі мен қатар оған қарсылық танытпай сабыр ете алуы адамның бойындағы асқан парасаттылықтың белгісі. Сондада халық пен жақын жолдастары Евней атаның еңбегінің түбінде ақталарына, оның есімінің тарихта қаларына сенді. Сенімдері еш алдамады. Оның ең үлкен жетістігі ғалымның есімі берілген Қарағанды мемлекеттің университетінің еліміздің ең мықты университеттерінің біріне айналуы. Университеттің ірге-тасының қалануына да үлкен еңбек сіңірген Евней Арыстанұлы Бөкетов. Тұлғаны зеттей отырып, алдағы уақыттарда мен тек осы университетте оқып, білім алып жатқанымна қуанып қана қоймай, университетімізге бір бойына қаншама дарын сыйған, еңбегі ел кезіп, әлем мойындаған ірі ғалым сонымен қатар қарапайымдылық пен парасаттылықтың үлгісі болған асқақ жанның есімі берілгенін айтып мақтанатын болдым.

«Қаныш Имантайұлы Сәтбаев қайтыс болғаннан кейін ғалымдар арасында әңгіме туды. Бұрын Қаныштың жан жақты білімдарлығына қарап, оны қазақтың Ломоносовы ғой деп, сырттай мақтан етуші едік. Оның орнын енді кім басар екен деген сұрақ туды. Сонда жұрттың ойланбастан атағаны Евней Арыстанұлы Букетов болатын. Бұл кейбір іші тар, мансабы жоғары адамдардың қызғанышын туғызған. Ақыры сол қызыл көз қызғаныш оның тағдыры мен